

GutSábész

גוט שבת

21. évfolyam 5. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 17:44 • ג' חשוון תשע"ט • 2018. 10. 12. • פרשת נח • Szombat kimenetele: 18:46

Zsidó is, biciklista is: útikönyv sorozatot jelentetett meg a Mazsike

Mivel az időjárás is kellemes kirándulói idővel örvendeztet meg bennünket, itt a lehetőség, hogy kimozduljunk a négy fal közül. Az őszi ünnepek elmúltával szabadabban tudunk gazdálkodni a szabadidőnkkel, főleg, mert két hosszúhétvége is vár ránk. Csofális programlehetőség lehet a vidéki zsidó élet nyomainak feltérképezése! Ha ilyen programot tervezünk, kihagyhatatlan útitárs lehet két, most megjelent könyv.

A Magyar Zsidó Kulturális Egyesület gondozásában jelentek meg a kötetek egy sorozat első darabjaként. *Cseh Viktor és Mózes Krisztián* sorozata, a *Zsidó emlékek nyomában – két keréken* az, amit az alcíme is ígér: praktikus könyv túrázóknak. Az augusztus elején megjelent kiadvány Borsod-Abaúj-Zemplén

megye kerékpárral bejárható túraútvonalaira fűzi fel a zsidó emlékek bemutatását, míg az októberben napvilágot látott mű Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét veszi górcső alá.

Az átlátható felépítése miatt könnyen kezelhető kötetről *Turrai Juli* kritikájában (*Egység magazin*, 110. szám, 21. oldal) ezt írja: „Nem egy hagyományos útikönyvről van szó, itt egyfajta nyomkeresésre invitálják az olvasót (túrázót), egy igazi felfedezőút vár rá. Ezt az utat segítik az atyai jó tanácsok, biztatások: '(...) csak óvatosan a kiérdemelt száguldozással, itt azért van forgalom, még ha nem is nagy.' ... Ezek a hangok teszik személyessé, életszagúbbá az amúgy rengeteg információval bíró könyvet. Olyan érzése lehet az olvasónak, mintha egy barátja kere-

kezne mellette, aki már ismeri a járást.”

A könyv Hajós András szociológus, énekes, dalszerző, humorista ajánlásával jelent meg: „városi biciklista vagyok ... És az év szinte minden hetében zsidó származású, nagyvárosban felnőtt budapesti polgár is vagyok... Miközben haladok... feljönnek bennem a régi történeteim, helyszínek, emberek. És látok új dolgokat, nem úgy, mint fémautóba zárva... Ajánlom mindenkinek, hogy tekerjen, nézelődjön, nyugodjon meg, izadjon le és szívja magába a sok élményt.”

A két kötet jelenleg a MAZSIKE (V. Tüköry utca 3., mazsike@gmail.com) irodájában vásárolható meg, hamarosan azonban a könyvesboltokban is fellelhetőek lesznek.

Pápai dáján a Vasváriban

Különleges vendége volt az Oberlander családnak az elmúlt héten: velük töltötte a sábeszt a pápai haszid közösség dájánja. Grünwald Áron rabbi Oberlander Báruch rabbi

mesterének, az áldott emlékü Grünwald József pápai rabbinak a fia (a két család rokonságban is áll egymással). A rabbi még arra is vállalkozott, hogy ő legyen a péntek esti ima előimádkozója, így speciális dallamvilággal tette különlegessé a szombat fogadását. Nagyon dicsérte a Chábád szerteágozó munkáját a fővárosban és Oberlander rabbinak többek között elmesélte, hogy Soltvadkertről származó édesanyja, Grünwald (született Weber) Mirjám – aki közeledik a 100. évéhez, és még mindig kiválóan beszél magyarul – nagy örömmel fogadta egy pár évvel ezelőtt, amikor kézhez kapta a Chábád által magyar nyelven kiadott *Peszáchi Hágádát*.

Nyílt Nap a Maimonidész Gimnáziumban

A nagy érdeklődésre való tekintettel az őszi folyamán is várjuk nyílt napjainkra a szülőket és diákokat! Első őszi nyílt napunk dátuma:

2018. október 17., szerda 8:00
A részvétel előzetes regisztrációhoz kötött, jelentkezés:

info@zsidogimnazium.hu
vagy 30/990-3694

Hetiszakasz

A megromlott emberiség

Szakaszunkban – *Noách* (1Mózes 6:9–11:32.) – a fiatal emberiség már annyira romlott, hogy megérett a pusztulásra. Isten „megbánta”, hogy a világot és az embert megalkotta, és elhatározza, hogy elpusztítja a világot, özönvizet hozva rá. Csupán *Noé* (Noách) található érdemesnek, hogy megmeneküljön egy bárkában,

amelyben minden élőlény képviselve van. Utóbb ebből a családból – *Noách* három fiából – alakul ki az újabb emberi társadalom, miután Isten megígéri, hogy többé nem támaszt vízözönt. A szakasz végén feltűnik *Ávrám* (a későbbi Ábrahám), Sém leszármazottja, aki a monoteizmus letéteményese lesz.

Zsidó híradó

„A Horthy-rendszer felelőségéhez nem férhet kétség”

Múlt csütörtökön nagy érdeklődéssel kísért beszélgetés zajlott a Bálint Házban *Rangos Katalin* vezetésével. *Frölich Róbert*, a Dohány utcai zsinagóga főrabbija és *Köves Slomó*, az EMIH vezető rabbija folytattak eszmecsere-t a Sorsok Háza kapcsán a Mazsihisz és az EMIH között kialakult helyzetről. „A rabbinak le kell ülnie a rabbival beszélgetni” – indokolta jelenlétét *Frölich* rabbi – utalva arra, hogy *Heisler András*, a Mazsihisz elnöke nem vállalta a szereplést.

A közel két órás beszélgetés során mindkét fél egyetértett abban, hogy a létesülő múzeumban csak és kizárólag olyan aspektusból mutatható be a magyar zsidóság tragédiája, hogy az teljes mértékben megfeleljen a történelmi eseményeknek. El-

hangzott, hogy az EMIH tervei szerint a múzeum tartalmi elemeinek összeállításában igénybe veszik számos külföldi és magyar történész útmutatását és a zsidó szervezetek képviselőinek segítségét is.

Köves rabbi elmondta: „A Horthy-rendszer felelőségéhez nem férhet kétség. Ennek a bemutatása nélkül egyetlen holokausztot bemutató kiállítás sem tudna hiteles lenni.” Az, hogy az állandó kiállítás a tervek szerint 1938-tól 1948-ig mutatná be a zsidóság sorsát, folyamatos vitákat generál. Ezzel kapcsolatban az EMIH vezető rabbija felidézte, amit már többször elmondott interjúkban, hogy a most induló alkotómunka hivatott arra, hogy összeálljon az oktatási központban bemutatandó anyag.

Noé fiai

„Noé igazságos, tökéletes férfiú volt az ő nemzedékében.” (1Mózes 6:9.)

Bölcseink között vannak, akik hetiszakaszunk fenti versét Noé dicsőítéseként értékelik: ha egy ilyen romlottsággal teli korban is igaz ember tudott maradni, még mennyivel inkább az lett volna, ha az igaz emberek korában élt volna?!

Vannak azonban olyanok is, akik a fenti verset az előbbi értelmezéssel szemben éppen ellentétes előjellel értékelik: saját nemzedékében igazként, cádiként élt, de az Ábrahám fémjelzte korban már bizonyára csak átlagembernek számított volna.

A Noé személyével kapcsolatos valamennyi cselekedetet megközelíthetjük előnyös, illetve hátrányos megvilágításban. Amikor a nagy bárkát megépítette, és megmentette vele a maga és még hét másik ember életét, azzal egyszerre az emberiség megmentőjévé is avaszt. Másfelől felvetődik a kérdés, hogy ha erre képes volt, miért nem volt képes nemzedékének többi tagját is megmenteni.

Az első dolog, amit Noé művelni kezdett az újra felfedezett,

még sivar földön, egy szőlőskert volt, hogy bort készíthessen belőle, hogy ivással enyhítse fájdalmát. Ezt értelmezhetjük gyengeségként vagy az öröm iránti elkötelezettség, az élni akarás jeleként is.

Noé összesen 950 évig élt. Ez elég idő volt arra, hogy az élethez kapcsolódó valamennyi rosszat és jót is megtapasztalja.

Mi mind Noé leszármazottjai vagyunk. A talmudi és a halachikus nyelvezetben azonban az emberiség általános kifejezésre a héber *bné Noá*, azaz a Noé fiai szókapcsolatot szokták használni. Ennek megfelelően pedig azt a hét univerzális erkölcsi törvényt, amelyek a civilizált emberi együttélés alapját fektették le, és amit Noétól örököltünk, Noáchidá törvényeknek nevezzük. Ezen köteleességek mindenkire egyenlő módon voltak érvényesek, más szóval ez teremtette meg a közös alapot.

Habár az első élő ember Ádám volt, az emberi mivoltunk alapját jelentő értékeket Noénak, a cádiknak köszönhetjük.

Kovács Jichak rabbinövendék cikke *Yanki Tauber* írása nyomán

Kabbala

kurzus

2018.

Köves Slomó rabbiával csütörtök esténként 18 órától / OKTÓBER 4 - NOVEMBER 29.

<p>OKT. 4. Mit akar tőlünk a Kabbala? Amikor a "misztikus" és a "filozófus" találkozott egymással</p> <p>OKT. 11. Ki tud-e békülni Isten és a világ? Háború és béke: A Véges és a Végtelen konfliktusának örök dichotómiája</p> <p>OKT. 18. Minden csak nézőpont kérdése? A létezés 4 szintje a Kabbala szemszögéből</p> <p>OKT. 25. „Felemelkedni, vagy alászállni?” Miért vagyunk itt: A teremtés és létezés értelme</p>	<p>NOV. 8. Föld és „isteni lehellet”: a test és a lélek ellentéte A lélek és a Kabbala pszichológiája</p> <p>NOV. 15. Képmutatók, cinikusok és a „közepesek” Avagy mi köze a zsidó humornak a Kabbala erkölcsi tanításaihoz?</p> <p>NOV. 22. Hallgass a szivedre...! Vagy inkább az eszedre? A lélek 10 személyiségi ismérve</p> <p>NOV. 29. Szexualitás és a Kabbala: Mi is a legbensőbb tudatalatti? Férfi és nő a Kabbala szemszögéből</p>
--	---

Helyszín: Óbudai Zsinagóga / 1036 Budapest, Lajos utca 163. / Jelenkezés: 268-0183 / posta@zsido.com

ZSISZ ZSIDÓ TUDOMÁNYOK SZAKADÉVTERME
EMIH
KVVA
KABBALISZAKASZKÖZLEMÉNYEK

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök:

17.45 Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban, Károly krt. 20.)

Péntek: 17.00 **A héber név, mint az emberi természet meghatározója** (Oberlander Báruch rabbi előadása);

18.00 A szombat fogadása, esti ima és *kidus*

Szombat: 8.45 Hetiszakasz-tanulás, 9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*

17.20 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek (munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 18.00 Tanulás

18.30 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9.15 Hetiszakasz a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Péntek: 18.00 Tanulás

Kóserebb-e egyik whisky mint a másik a zsidó jog szerint? – kóstolóval egybekötött whisky-mustra egy whiskymester segítségével (*Faith Asher* előadása)

19.00 Szombatfogadás

Szombat: 9.30 Reggeli tanulás (zsidó misztika); 10.00 Reggeli ima

Velem és a Rebbével történt

Orvosi csoda: gyógyulás műtét nélkül

1968 nyarán, amikor a montreali lubavicsi jesivában tanultam, egy közeli barátomat nevezték ki a bostoni lubavicsi iskola egyik tanárának. Ő a segítséget kérte a költözéshez. Autóba ültünk az egész családjával, és megtettük a Montreáltól Bostonig tartó ötórás utat. Ezek után nekem még vissza kellett vezetnem Montrealba, majd nem sokkal később Chicago felé vettem az irányt, ahol egy barátom esküvőjére voltam hivatalos. Miután ismét útnak indultam, elhatároztam, hogy teszek egy hatórás kitérőt New York állam északi részébe, ahol az öcsémet akartam meglátogatni egy nyári táborban.

Késő éjjel érkeztem meg, miután néhány nap alatt több mint 4000 kilométert vezettem. Le sem lehet írni, mennyire ki voltam merülve. Az öcsémet meg sem találtam, csak az üres szobáját. Ott lerogytam az ágyára, és azonnal elaludtam. Amikor visszaért a szobájába, nem tudta, hogy ott vagyok, ezért felkapcsolta a villanyt, amivel felébresztett. Abban a pillanatban iszonyatos fájdalmat éreztem – mintha egy kést szúrtak volna a szemembe. Sajnos a helyzet nem javult, így kénytelen voltam hatalmas fájdalmak között hazautazni Newarkba, ahol anyám időpontot foglalt egy optikushoz. Az optikus közölte, hogy a probléma megállapítása meghaladja az ő szakértelmét, és elküldött egy szemorvoshoz, bizonyos Dr. Plainhez.

Dr. Plain egyébként zsidó volt, de az volt az érzésem, hogy semmilyen kapcsolata sem volt a közösséggel. Néhány percig vizsgálta a szememet, majd megpróbálta a lehető legkíméletesebb módon közölni a diag-

nozt: „A súlyos alvásmegvonás miatt nyomás alakult ki a szemben és emiatt levált a szaruhártya. Szaruhártya-átültetésre lenne szükség, különben elveszti a látását” – mondta.

Ezt követően leragasztotta a szememet, hogy csökkentse a nyomást és a fájdalmat, majd időpontot foglalt a számomra az egyik vezető szemsebésznél New Yorkban.

David Golowinski rabbi kósersági szakértő Floridában.

Az interjú 2011 áprilisában készült.

Abban az időben csak két orvos vállalkozott ilyen műtétre Amerikában. Az egyik Dr. Kostoviaro volt Manhattanben. Dr. Plain bevetette minden befolyását, hogy a kb. kétszáz fős várolista elejére tegyenek, így hamar túlestem a vizsgálaton. Dr. Kostoviaro is azt mondta, hogy mindenképpen szükségem van az átültetésre, de ki kell várnom, amíg megfelelő donort találnak.

Természetesen értesítettem a Rebbét a történetéről. Ő azt mondta, hogy feltétlenül beszéljek egy rabbival arról, hogy elfogadhatok-e egy olyan szaruhártyát, melyet talán tisztelen módon távolítottak el egy holttestről. A montreali Yitzchak

Hendel rabbihoz fordultam tanácsért. Ő megmutatta az izraeli főrabbi, Jehuda Unterman egyik levelét, melyben egyértelműen úgy rendelkezett, hogy sürgős esetben a dolog megengedett.

Három hónappal később telefonon közölték, hogy a következő napon – szombaton – elvégzik a műtétet. Nem akartam elfogadni, mert semmiképpen sem voltam hajlandó megszegni a

„Meg kell műttetnie magát, különben elveszti a látását!” – kiabált rám.

Amikor egy idő múlva újabb vizsgálatra mentem Dr. Plainhez, már előre felkészültem az újabb dorgálásra, amiért még mindig nem operáltattam meg magam. Ehelyett azonban, miután befejezte a vizsgálatot, így szólt: „Valaki biztosan imádkozik magáért... Ki? Talán Schneerson rabbi?”

Elképedve hallgattam, és csak bólintottam a fejemmel. A mai napig nem tudom, hogyan jutottam erre a következtetésre valaki, aki ennyire nem a hagyományok szerint élt.

Később kiderült, hogy a nyomást csökkentő tapasz alatt a szemem képes volt meggyógyítani önmagát, és csak egy karcolás maradt rajta. Bár hónapokig kellett hordanom a tapaszt, a kockázatos műtétet elkerültem.

Manapság már a világ minden pontján végeznek szaruhártya-átültetést, és sokat fejlődött a technológia is. Akkoriban azonban még csak kezdetleges módszerek álltak rendelkezésre és mindössze két orvos végzett ilyen műtétet, tehát nagy volt a kockázat, amelynek szerencsére nem kellett kitenni magamat.

Persze nem a „szerencsére” a helyes kifejezés, hiszen – Dr. Plain szavaival élve – valaki imádkozott értem.

David Golowinski rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

szombatot. Dr. Kostoviaro ezért elhalasztotta a műtétet, és ismét donorra kellett várakoznom.

Eközben a születésnapom alkalmából személyes találkozóra mehettam a Rebbéhez, és felhoztam a műtét ügyét. A Rebbe ezt mondta: „Azt hiszem, jobb lenne még várni vele, ameddig nem tökéletesítik az eljárást”.

Örültem a Rebbe tanácsának és azonnal fel is hívtam Dr. Kostoviaro irodáját, hogy meghatározatlan időre elhalasszam a műtétet. A munkatársai dühösek voltak, azzal fenyegettek, hogy megszakítják a kezelésemet.

Dr. Plain sem örült a hírnök, amikor ellátogattam hozzá.

Kóser konyha

Falafel

Párve, tojásmentes
2 pohár száraz csicseriborsó
(ebben a receptben nem
helyettesíthető konzervvel)
2 fej hagyma
Néhány evőkanálnyi
felaprított petrezselyem
6 gerezd fokhagyma
2 ek. liszt (gluténmentes
változathoz csicseriborsó liszt)
2 kk. őrölt római kömény
Só, bors, őrölt koriander
ízlés szerint
Olaj a sütéshez

A csicseriborsót átöblítjük, majd 24 órára vízbe áztatjuk (az áztatóvizet később levelek készítéséhez használhatjuk fel). Egy nap elteltével leszűrjük, a szemeket alaposan átnézzük, nehogy bogaras legyen. A csicseriborsót aprítógépbe vagy konyhai robotgépbe tesszük (ha nem elég nagy a gépünk, több adagban is felapríthatjuk). Sűrű paszta jellegetű péppé dolgozzuk, majd tálba tesszük. A hagymát apróra vágjuk, a fokhagymát megtörjük (ezeket a csicseriborsóhoz is adhatjuk és felapríthatjuk egyszerre). Ha az aprítógépben nem lett elég pépszerű a csicseriborsó, botmixerrel krémesíthetjük egy kissé a tálban. A lisztet, a sót és a fűszereket a tál tartalmához adjuk, összekeverjük, és nedves kézzel diónyínnál kicsit nagyobb gombócokat formázunk. Forró olajban néhány perc alatt a golyók mindkét oldalát barnára sütjük. Ha szétesik, adhatunk a masszához még egy-két kanál lisztet vagy akár egy tojást is. Papírtörlőn leitatjuk a felesleges olajat, pitában, izraeli salátával, chumusszal, tchinával kínáljuk.

Mikor használunk apai nevet és mikor anyait?

Kedves Oberlander rabbi!

Egy korábban megjelent cikkében a betérők nevééről írt, erről jutott eszembe egy kérdés. Gyerekkoromban a környezetemben a lányokat és az asszonyokat, ha a zsidó nevükről volt szó, az édesanyjuk nevével említették, a fiúkat meg az apukájuk nevével. Mostanában azonban úgy hal-

a közösségen belül a férfiak az aktívabbak, az ő nevük elhangzik minden alkalommal, amikor felhívják a Tórához őket stb., így az apa neve általában közismertebb. (Ha valakinek nem zsidó az apja, akkor elfogadott vélemény szerint az anyja nevét használjuk [Dágul mérvává a SÁ-hoz 129:9.]

Ketuba írás Oberlander Náchmán esküvőjén

lom mindenhol, hogy a férfiakat és a nőket egyaránt az apjuk nevével mondják. Melyik szokás az autentikus, és mi lehet a különbség oka?

Üdvözlettel
Mirjám

Kedves Mirjám!

Az apa nevének említése az azonosítást szolgálja: minden hivatalos zsidó okmányban (pl. házasságlevél, válólevél, kölcsön vagy adásvételi szerződés stb.) az említett személyek így szerepelnek: a saját név és ben/bát (fia/lánya) apja neve (Sulchán áruach, EH 129:9., 130:11.). Ez, a zsidó körökben viszonylag rövid múltra visszatekintő vezeték-névvel ellentétben állandó, nem lehet megváltoztatni, így jobban biztosítja a beazonosíthatóságot. Annak, hogy miért az apai nevet használjuk, az az oka, hogy

Ugyanakkor, ha imádkozunk valakiért, akkor az anyja nevét említik. Így pl. a Zsoltárok könyvében (86:16.) Dávid király imádkozás közben az anyját említi, nem az apját. A Zohár, a kabballa alapkönyve erre azt írja (1:84a.), hogy az Istennel való „kapcsolattartásban” nem akarjuk kockáztatni, hogy rossz helyre címezzük az imát, lévén, hogy az anyja személye mindig biztos, elmenthető az apával. Ugyanezt látjuk a Talmudban is (Sábát 66b.).

Érdekes, hogy amikor a Tóraolvasásánál *Mi sabérácho*t mondunk a családtagokért (lásd Sámuel imája – Zsidó imakönyv 232. oldal), akkor a felsoroltakat apai névvel említjük. Talán ennek oka, hogy ez nemcsak egy Istenhez szóló ima, hanem az embereknek szóló tiszteletadás is egyben, és így fontos, hogy a jelenlévők be tudják azonosítani őket.

A zsidó név megjelenik a sírkövön is: haszidoknál az apa nevét írják rá, askenázoknál az anyáét (Divré Torá 2:4., 8:49.; Bócéł háchochmá responsum 3:91., 5:151.; Nité Gávriél, Ávélut 2. kötet 66:6.). A magyar haszidok között szokás volt a sírkövön az anyja nevét is feltüntetni, ezzel téve eleget mindkét szokásnak.

Ugyanez a két szokás él a halottakért mondandó mázkir ima (lásd Sámuel imája 349. oldal) esetén is (Nité Gávriél uo. 79:14.; Hácháná dörábá 35.), de a Chábádban mégis az anyai név említése szokás (Torát menáchem 60. kötet 364. oldal). Érdekes, hogy Bonyhádon, a mázkir során az apai nevet említették, míg a halott emlékére ajánlott Misna tanuláson vagy imákban az anyai nevet (Dudáé hászáde responsum 95. fejezet). A szefárdiaknál az elhunyt apja neve után azt mondják: „aki, XY (anyja neve)-nak született” (lásd még Dudáé hászáde uo.).

Az ön által említett megkülönböztetésnek eredetét sehol nem találtam, azt feltételezem, hogy ez a szokás a háború után terjedhetett el Magyarországon. Még dr. Kálmán Ödön (1886–1951) Kőbánya neológ főrabijának A rabbi könyve című művében (Budapest 1940, 22. oldal) is az apa nevét írja a leány névadásánál. Az egyetlen hely, ahol ilyesmiről említést találtam, az Ovádjá Jozsef (1920–2013) Izrael volt főrabijánál van (Jábiá omer responsum 2. kötet OC 11. fejezet): ő az elhunytak esetében szeretne volna ezt a szokást bevezetni, ám az általa idézett forrást (Széfer Chászidim 237. paragrafus), amire ezt alapozza, tőle szokatlan módon, pontatlanul olvasta.

Üdvözlettel:
Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,
Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

